

Terroryzm jak przejaw przestępczości zorganizowanej

ciąg dalszy referatu [Przestępczość zorganizowana jako zjawisko globalne i jego konsekwencje](#)

Terroryzm (łac.) to różnie umotywowane ideologicznie, planowane i zorganizowane działania pojedynczych osób lub grup, które skutkują naruszeniem porządku prawnego. Celem tych działań jest wymuszenie od władz państwowych lub społeczeństw określonych zachowań i świadczeń, często kosztem dóbr osób postronnych. Działania te są realizowane bezwzględnie, przy użyciu różnych środków, takich jak naciski psychiczne, przemoc fizyczna, broń czy ładunki wybuchowe, w warunkach specjalnie nadanego im rozgłosu i celowo wytworzonego w społeczeństwie poczucia lęku. Obecnie istnieje ponad sto definicji terroryzmu, z czego kilkadziesiąt opracowano w ramach ONZ, głównie przy próbach określenia terroryzmu międzynarodowego.

Warto odróżnić, mimo wspólnego źródłosłowa, terroryzm od terroru. **Terror** to gwałt i przemoc stosowane przez „silniejsze” organy państwa wobec „słabszych” obywateli, natomiast **terroryzm** oznacza przemoc „słabszych” obywateli wobec „silniejszych” organów państwa.

Akty terrorystyczne bywają uzasadniane różnymi ideami: politycznymi, społecznymi, narodowościowymi czy religijnymi. Czasami motywacje te są niejasne lub mieszane (np. zamach na papieża Jana Pawła II w 1981 roku). Przyczyny terroryzmu mogą również leżeć w psychicznych anomaliach sprawców. Charakterystyczne jest, że terroryści bywają zafascynowani reakcjami społeczeństwa na swoje czyny i często wykazują pewną teatralność. Zdesperowani i nieodpowiedzialni, poszukują w przemocy sposobu rozwiązania własnych problemów.

Początki terroryzmu sięgają Persji około 1090 roku, z

działalnością tajnego stowarzyszenia asasynów kierowanego przez Hassana Ben Sabbaha, zwanego „starcem z gór”. Członkowie sekty, odurzeni haszyszem, wykonywali zabójstwa na rozkaz rycerzy krzyżowych. Terroryzmem można również określić dyktaturę jakobinów we Francji w latach 1793–1794. W drugiej połowie XIX wieku, zwłaszcza w latach 1880–1900, doktryna i ruch anarchizmu stały się punktem wyjścia działalności terrorystycznej, głównie w działaniach organizacji Narodna Wola w Rosji.

Z rąk anarchizujących terrorystów zginęło wielu ówczesnych przedstawicieli władzy państwowej, w tym: Aleksander II (1881), prezydent Francji M. Carnot (1884), premier Hiszpanii C. de Castillo (1887), cesarzowa Austrii Elżbieta (1898), król Włoch Humbert (1900), prezydent Stanów Zjednoczonych W. McKinley (1901) oraz następcą tronu Austrii Ferdynand i jego żona Zofia (1914). Również w Polsce można odnaleźć przejawy terroryzmu, zwłaszcza w zamordowaniu pierwszego prezydenta G. Narutowicza w 1922 roku.

Współczesny terroryzm przyjął nowy charakter. Od połowy lat 60. XX wieku liczba aktów terrorystycznych popełnianych zarówno przez rządy (tzw. terroryzm państwowy), jak i przez pojedyncze osoby lub grupy zaczęła gwałtownie rosnąć. Działania terrorystów nie ograniczały się wyłącznie do przywódców państw i polityków, jak w przypadku A. Moro (1978), lecz coraz częściej uderzały w całe grupy społeczne. Ofiarami padali przedstawiciele środowisk finansowych i urzędniczych, między innymi prezes Dresdner Bank J. Ponto, niemiecki prokurator federalny S. Bubach, sportowcy izraelscy podczas Igrzysk Olimpijskich w Monachium, a także przypadkowe osoby w samolotach lub w „samochodach pułapkach” w wyniku eksplozji ładunków wybuchowych. Zjawisko to uległo umiędzynarodowieniu, istnieją ścisłe powiązania między grupami działającymi w różnych państwach. Terroryzm stał się istotną metodą walki politycznej wielu ugrupowań, które próbują rozwiązywać problemy społeczne, narodowościowe i religijne.

Tradycyjny podział na terroryzm „czerwony” (skrajnie lewicowy) i „czarny” (nacjonalistyczny) okazał się niewystarczający; obecnie wyróżnia się kilka nurtów terroryzmu: separatystyczno-narodowościowy (np. IRA w Ulsterze, ETA w Kraju Basków), anarchistyczno-lewicowy („Czerwone Brygady” we Włoszech, Frakcja Czerwonej Armii w Niemczech), skrajnie lewicowy ekstremizm (Tupamaros w Urugwaju, Rewolucyjna Armia Ludu w Argentynie, Japońska Armia Czerwona), neofaszystowski (Włoska Partia Społeczna i Nowy Ład we Włoszech), narodowyzwoleńczy (palestyńskie ugrupowania polityczno-militarne, Front Wyzwolenia Erytrei, marksistowska Kurdyjska Partia Robotnicza w Turcji). Dodatkowo działają terroryści irańscy (Modżahedini Ludowi), fundamentaliści muzułmańscy, np. ze Stowarzyszenia Braci Muzułmanów w Egipcie i Algierii, oraz grupy w Ameryce Łacińskiej (Sendero Luminosa w Peru i inne w Kolumbii, Nikaragui i Wenezueli). Funkcjonują też chrześcijańscy fundamentaliści, np. ugrupowanie Przetwanie świata w USA, oraz sekty religijne, jak Najwyższa Prawda w Japonii.

Terroryzm przejawia się w licznych czynach bezprawnych, takich jak przejmowanie i uprowadzanie samolotów oraz innych środków transportu (statków, pociągów, autobusów) wraz z pasażerami w charakterze zakładników, sabotaż gospodarczy, napady, włamania, żądania okupu w celu finansowania działalności, zamachy na życie, zdrowie lub wolność przedstawicieli władz i znanych osób ze sfer gospodarczych oraz osób podlegających ochronie międzynarodowej. Terroryści posługują się ładunkami wybuchowymi, bronią automatyczną i raketami w miejscach publicznych (np. lotnisko Orly w Paryżu 1973), a także stosują skażenie materiałami radioaktywnymi lub trującymi (np. stacja metra w Tokio 1995). Często działaniom tym towarzyszy uprowadzenie zakładników w celu zwiększenia dramatyzmu zdarzenia, zdobycia rozgłosu dla idei oraz wzmocnienia pozycji terrorystów podczas negocjacji.

Terroryzm współczesny wiąże się także z handlem narkotykami, żywym towarem, bronią i materiałami rozszczepialnymi. Dogodne

warunki do jego dalszego rozwoju stwarzają terroryzm bliskowschodni, fundamentalizm muzułmański (dżihad), nacjonalizm postsowiecki, tendencje nacjonalistyczne w byłej NRD oraz rozpad Jugosławii.

Od aktów ściśle terrorystycznych należy odróżnić zwykłe czyny kryminalne posiadające pewne znamiona terroryzmu, na przykład anonimowe telefony o podłożeniu materiałów wybuchowych w obiektach użyteczności publicznej, eksplozje ładunków wybuchowych w ramach porachunków między gangami przestępczymi czy działania motywowane zemstą lub chęcią zastraszenia urzędników państwowych, takich jak prokuratorzy, sędziowie czy celnicy.

Do zwalczania terroryzmu i quasi-terroryzmu współczesne systemy prawne wykorzystują krajowe ustawodawstwo karne, specjalne ustawy antyterrorystyczne (np. w RFN i we Włoszech) oraz konwencje opracowane przez Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO), ONZ i Radę Europy. Przykłady takich dokumentów to konwencja tokijska dotycząca przestępstw na pokładach statków powietrznych (1963), konwencja haska w sprawie zwalczania bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi (1970) oraz konwencja ONZ o zapobieganiu i karaniu przestępstw wobec osób korzystających z ochrony międzynarodowej, w tym dyplomatów (1973).

W kontekście przestępczości zorganizowanej znane są mafie o różnym pochodzeniu: włoskie, takie jak sycylijska Cosa Nostra, neapolitańska Camorra i kalabryjska 'Ndrangheta; amerykańskie, często powiązane z włoskimi – La Cosa Nostra; azjatyckie, w tym japońska Yakuza i chińska Triada; południowoamerykańskie, na przykład kartele meksykańskie oraz kolumbijskie z Cali i Medellín; a także mafie rosyjskie, białoruskie, czeczeńskie, ormiańskie i ukraińskie, działające samodzielnie lub w powiązaniach z grupami zachodnioeuropejskimi.

Zorganizowane grupy przestępcze koncentrują swoją działalność głównie na produkcji, przemyśle i dystrybucji narkotyków oraz

substancji psychotropowych; przemyśle i nielegalnym handlu bronią oraz materiałami wybuchowymi i promieniotwórczymi; przemyśle i handlu alkoholem, wyrobami tytoniowymi oraz sprzętem elektronicznym; kradzieżach i nielegalnym obrocie pojazdami; uprowadzaniu samochodów ciężarowych z ładunkami wartościowymi; wymuszeniach przy użyciu szantażu i przemocy; przestępstwach związanych z handlem ludźmi i prostytutką; hazardzie; fałszerstwach i kolportażu fałszyfikatów środków płatniczych, papierów wartościowych, znaków akcyzy oraz dokumentów legalizujących pochodzenie przemycających towarów; przemyśle i handlu dziełami sztuki; rozbojach z użyciem broni oraz przestępstwach wynikających z porachunków między grupami przestępczymi; wymuszeniach okupu lub opłat za tzw. „ochronę”; wyłudzeniach na szkodę banków; oszustwach na szkodę programów rządowych i funduszy międzynarodowych; prowadzeniu nielegalnej działalności gospodarczej; przestępstwach celnych, podatkowych i dewizowych; przestępstwach ekologicznych, w tym nielegalnym wwozie szkodliwych odpadów; naruszeniach praw autorskich, takich jak wideo- i fonopiractwo oraz piractwo komputerowe; handlu ludzkimi organami do przeszczepów; organizowaniu nielegalnych przerzutów cudzoziemców do państw Europy Zachodniej; korupcji urzędników i przedstawicieli władzy.

Niektóre z tych przestępstw są popełniane przy współudziale skorumpowanych urzędników i wiążą się z nowym zjawiskiem – „praniem brudnych pieniędzy” i lokowaniem ich w legalne inwestycje. Towarzyszą im działania utrudniające lub udaremniające postępowanie karne, przemoc lub groźba wobec świadków, przekupstwo funkcjonariuszy publicznych oraz użycie broni i ładunków wybuchowych.

Centralne położenie Polski, rozwój kontaktów międzynarodowych i stosunkowo liberalne prawo sprzyjają współpracy przestępców z różnych krajów. Polska stała się obszarem zainteresowania międzynarodowych grup przestępczych szukających nowych tras przerzutu narkotyków. Działają tu zorganizowane grupy przestępcze złożone z Polaków, obcokrajowców lub w składzie

mieszanym; niektóre mają znaczenie lokalne lub regionalne, inne działają na terenie całego kraju i poza jego granicami, współpracując z dużymi organizacjami przestępczymi.

Przestępczość zorganizowana ujawnia się w różnych formach w miastach takich jak Warszawa, Trójmiasto, Szczecin, Śląsk, Kraków, Poznań, Lublin, Opole, Białystok, Legnica, Wrocław i Zielona Góra; dotyczy także dróg publicznych, zwłaszcza tras przelotowych w kierunku granic państwa. W dużym stopniu pozostaje nieujawniona, a w przypadkach przestępczości gospodarczej trudno odróżnić transakcje legalne od tych na granicy prawa. Potencjalne zagrożenie dopiero się ujawnia, a proces kształtowania struktur zorganizowanej przestępczości przebiega szybciej niż rozwój organów ścigania, zarówno pod względem organizacyjnym, jak i technicznym. Sprawcy, szczególnie na eksponowanych stanowiskach, przy użyciu tradycyjnych metod bywają wykrywani jedynie wyjątkowo.

Badacze wskazują, że rozwój przestępczości zorganizowanej sprzyjają czynniki społeczno-ekonomiczne, charakter przestępstw (dążenie do wyższej skuteczności działań), nieefektywność aparatu ścigania oraz opóźnienia w tworzeniu adekwatnych rozwiązań prawnych, a także psychologiczne – poczucie zagrożenia i bezradności policji, prokuratury i wymiaru sprawiedliwości, czyli słabość państwa.

Ze względu na szczególnie groźny charakter tego zjawiska konieczne jest stosowanie nadzwyczajnych środków państwowych. Skuteczna walka wymaga odpowiedniego ustawodawstwa krajowego, możliwości stosowania technicznych środków kontroli przestępców (m.in. podsłuchy, stała inwigilacja), wykorzystania instytucji świadka incognito i świadka koronnego, kontroli przy użyciu nowoczesnych urządzeń technicznych, ścisłej współpracy operacyjnej między państwami oraz lepszej koordynacji działań skierowanych przeciwko grupom o charakterze międzynarodowym.

Potrzebę zacieśnienia współpracy międzypaństwowej wskazano w

licznych umowach, apelach, deklaracjach i konwencjach, m.in. w Konwencji o zwalczaniu nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i psychotropowymi uchwalonej z inicjatywy ONZ w 1988 r. (ratyfikowanej przez Polskę w 1994 r.). Konkretnie działania podjęto po podpisaniu układu z Schengen (1985 r.) i traktatu z Maastricht (1993 r.), a także w ramach grup roboczych TREVI, powołanych do współpracy w walce z terroryzmem, radykalizmem, ekstremizmem i przemocą. Ważną rolę odgrywają Interpol oraz Europejski Urząd Policyjny Europol. Niektóre państwa powołały specjalne jednostki do zwalczania przestępczości zorganizowanej, np. włoska DIA (Direzione Investigativa Antimafia), FBI i DEA w USA, grupy Federalnego Urzędu Kryminalnego w Niemczech, jednostki szybkiego reagowania w Rosji oraz Biuro do spraw Walki z Przestępczością Zorganizowaną z wydziałami terenowymi w Polsce.

Jeśli potrzebujesz pomocy w napisaniu referatu czy innej pracy, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - prace pisane na (prawie) każdy temat